

Leder

LARS J. DANBOLT
PROFESSOR I PRAKTISK TEOLOGI

lars.danbolt@mf.no

”Grappa er som et vannhull i ørkenen”

I disse dager nærmer vi oss slutten av en ny stor runde med utdanning av nye veiledere til ABV. TF og MF har til sammen nærmere 50 studenter; de fleste er prester, men også diakoner, kateketer og andre kirkelige medarbeidere deltar. Utdanningene går over tre år og innebærer både en ukelang kurssamling hvert semester og to år med praksis i ledelse av arbeidsveiledningsgrupper. Både økonomisk og strategisk innebærer dette en viktig satsing for bispedømmer og fellesråd, og det er tiltrengt at det nå kommer en ny gruppe med utdannende veiledere i Den norske kirke. Mange vil mene at ABV er det beste personaltiltaket som har hendt kirken.

For ikke så lenge siden var jeg med på å lage en rapport om ABV for nye medarbeidere i trosopplæringen. Vi intervjuet flere ABV-grupper, og funnene var både oppløftende og litt nedslående. Oppløftende fordi svært mange snakket varmt om betydningen av ABV. Det kom utsagn av typen ”hadde det ikke vært for ABV, ville jeg sluttet i denne jobben for lengst”. ABV var dermed et sted de kunne presentere og reflektere over krevende arbeidssituasjoner, utforske handlingsrommet og fornye sin motivasjon for arbeidet. Nedslående, eller i det minste tankevekkende, fordi ABV syntes å kompensere for svak ledelse og struktur i kirkelige staber. ABV evner i stor grad å være et sikkerhetsnett for kirkelige medarbeidere, men ABV har som ambisjon ikke bare å fange opp folk som holder på å dette av

lasset, men ”bidra til kvalitet i og fortsatt motivasjon for kirkelig tjeneste og ivareta den enkelte ansatte i behovet for kontinuerlig utvikling og læring” og ”styrke den enkeltes faglige og kirkelige identitet i tjenesten”, slik det heter i retningslinjene for ABV.

Veiledning i gruppe er en unik anledning til systematisk å reflektere over egen praksis sammen med andre. Kirkelige medarbeidere jobber hele tiden i ulike grupper som staber, konfirmanter, gudstjenester, familier med sørgede, dåpsforeldre, sykehjemsbeboere, skoleklasser og så videre. Men planlegging, gjennomføring og evaluering av dette arbeidet er prester, diakoner og kateketer i mange tilfeller relativt alene om. ABV er derfor en unik mulighet til at arbeidsrelatert utvikling og vekst kan skje gjennom refleksjoner i veiledningsgrupper. For mange er derfor ABV en utforskning av hva det vil si at kompetanse er en sosial og kulturell ressurs som finnes i de mange gruppesammenhengene som kirkelige medarbeidere ikke bare skal møte og ”håndtere”, men fungere sammen med og interagere med.

Dette nummeret av TPT bringer interessante artikler om grupper, ledelse og kirkelig praksis.

Odd Gjøn og *Elisabeth Fransson* tar oss med inn i et fengsel og skriver om riters kollektive kraft i overgangen mellom fangetilværelse og løslatelse. Sjelesorggrupper og avslutningsritual viser seg å være viktig for innsatte på vei ut. Dette kan ses i sammenheng med viktige satsinger

som kirken bidrar med i kriminalomsorgen for tiden, eksempelvis retreatet i Halden fengsel (og Kumla i Sverige), som synes å ha stor betydning for innsattes personlige utvikling. Sitatet i overskriften er hentet fra denne Gjøen og Franssons studie, der en av de innsatte fortalte at *"Gruppen er som et vannhull i ørkenen"*.

Kari Jordheim skriver om diakonen som leder, og sammenligner data om diakoners arbeidsoppgaver fra to studier blant diakoner gjennomført i 2005 og 2015. I begge studier framstår diakonene med en relasjonsorientert lederstil, som brobyggere både internt i menigheten og eksternt i lokalsamfunnet. Jordheim påpeker en endring gjennom dette tiåret ved at diakonene i økende grad forstår seg som administratorer og entreprenører, men fortsatt er integratorrollen den mest framtrekkende; det vil si å bidra til felles mål og strategier der mennesker kan integreres i fellesskap og gis anledning til å uttrykke sine følelser og ideer.

Torleiv Austad tar oss med tilbake til en ganske unik hendelse under 2. verdenskrig da 18 teologiske kandidater ble ordinert i all hemmelighet i Helgøya kapell, i det som senere har vært beskrevet som en "katakombordinasjon". Det var økende prestemangel i en rekke menigheter som følge av at NS-styret hadde forvist mange prester. Et interessant kontekstuel trekk var at ordinandene skriftlig måtte gi sin tilslutning til bekjennelseserklæringen *Kirkens Grunn*. Til sommeren er det 75 år siden biskop Wollert Krohn-Hansen foretok denne dristige handlingen som Quisling-regjeringen ville oppfattet som en stor provokasjon.

Jan-Olav Henriksen går inn i et mye debattert felt om helbredelse. I sin artikkel argumenterer han for at det ikke finnes en spesiell *kristen* form

for helbredelse. Han peker på at det er langt mer teologisk adekvat å tenke at Gud gir mennesker helse gjennom et "stort repertoar av praksiser og sammenhenger". Gud er ikke henvist til særskilte helbredelsespraksiser, men virker med sine skapende og helbredende krefter i mange ulike kontekster der også psykososiale sider ved lidelser overvinnes, som innebærer skam og opplevelse av utenforskap.

Svein Chr. M. Hamnerstrøm og Eldrid Eide Røyneberg bidrar med en innsiktsfull artikkel om biskopens tilsynsmyndighet og forholdet til arbeidsgiveransvaret. De går inn i en aktuell debatt med referanse til vedtaket på Kirkemøtet i 2016 om at biskopenes tilsynsfunksjon skulle utvikles videre og tydeliggjøres. Hva er innholdet og mandatet for biskopenes tilsyn? Forfatterne tar oss med på en grundig gjennomgang og refleksjon som munner ut i en tilslutning til Bispemøtets forståelse av tilsynet, at det gjelder både det læremessige og kirkelig ledelse.

TPT vil gratulere sokneprest Andreas Ester med sitt vinnerbidrag i forbindelse med det nylige reformasjonsjubileet. Vi lyste ut en artikkelkonkurranse om "Luther som utfordring og ressurs". Formålet var å løfte fram bidrag som på en særlig måte har hentet inspirasjon i koplingen mellom Luther-tekster, nyere teologiske tekster og refleksjon ut fra dagens praksis. I dette nummeret trykker vi Andreas Esters vinnerartikkel "Gudstenestereforma i Den norske kyrkja – og luthersk arv" der han utforsker den lutherske teologiske og liturgiske arvets rolle i Den norske kirkes gudstjenestereformer. For å belyse dette analyserer han bidrag fra tre sentrale aktører i vårt eget reformarbeid. Det ble det en interessant artikkel av!

God lesning!